

وَ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمْ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ وَ الْأَفْئِدَةَ
 قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ (78) وَ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي
 الْأَرْضِ وَ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (79) وَ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَ
 يُمِيتُ وَ لَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ أَ فَلَا تَعْقِلُونَ
 (80) بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ (81) قَالُوا أَ إِذَا
 مِتْنَا وَ كُنَّا تُرَابًا وَ عِظَامًا أَ إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ (82) لَقَدْ
 وَعَدْنَا نَحْنُ وَ آبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا
 أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ (83) قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَ مَنْ فِيهَا
 إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (84) سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَ فَلَا
 تَذَكَّرُونَ (85) قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبُّ
 الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (86) سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَ فَلَا تَتَّقُونَ
 (87) قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَ هُوَ يُجِيرُ وَ

لَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (88) سَيَقُولُونَ لِلَّهِ

قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ (89) بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ

لَكَاذِبُونَ (90) مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ

مِنْ إِلَهٍ إِذَا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ

عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ (91) عَالِمِ

الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ (92)

It is He who has created for you (the faculties of) hearing, sight, feeling and understanding: little thanks it is ye give! And He has multiplied you through the earth, and to Him shall ye be gathered back. It is He who gives life and death, and to Him (is due) the alternation of night and day: will ye not then understand? On the contrary they say things similar to what the ancients said. They say: "What! When we die and become dust and bones, could we really be raised up again? "Such things have been promised to us and to our fathers before! They are nothing but tales of the ancients!" Say: "To whom belong the earth and all beings therein? (Say) if ye know!" They will say, "To Allah!" Say: "Yet will ye not receive admonition?" Say: "Who is the lord of the seven heavens, and the lord of the mighty throne?" They will say, "(They belong) to Allah." Say: "Will ye not then be filled with awe?" Say: "Who is it in whose hands is the sovereignty of all

things, - who protects (all), but is not protected (of any)? (say) if ye know." They will say, "(It belongs) to Allah." Say: "Then how are ye deluded?" We have sent them the Truth: but they indeed are liars. No son did Allah beget, nor is there any god along with Him: (if there were many gods), behold, each god would have taken away what he had created, and some would have lorded it over others! Glory to Allah! (He is free) from the (sort of) things they attribute to Him! He knows what is hidden and what is open: too high is He for the partners they attribute to Him!

وہ اللہ ہی تو ہے جس نے تمہیں سُننے اور دیکھنے کی قوتیں دیں اور سوچنے کو دل دیے۔ مگر تم لوگ کم ہی شکر گزار ہوتے ہو۔ وہی ہے جس نے تمہیں زمین میں پھیلایا، اور اسی کی طرف تم سمیٹے جاؤ گے۔ وہی زندگی بخشتا ہے اور وہی موت دیتا ہے۔ گردش لیل و نہار اسی کے قبضہ قدرت میں ہے۔ کیا تمہاری سمجھ میں یہ بات نہیں آتی؟ مگر یہ لوگ وہی کچھ کہتے ہیں جو ان کے پیش رو کہہ چکے ہیں۔ یہ کہتے ہیں "کیا جب ہم مر کر مٹی ہو جائیں گے اور ہڈیوں کا پنجر بن کر رہ جائیں گے تو ہم کو پھر زندہ کر کے اٹھایا جائے گا؟" ہم نے بھی یہ وعدے بہت سنے ہیں اور ہم سے پہلے ہمارے باپ دادا بھی سنتے رہے ہیں۔ یہ محض افسانہ ہائے پارینہ ہیں۔

"ان سے کہو، بتاؤ! اگر تم جانتے ہو کہ یہ زمین اور اس کی ساری آبادی کس کی ہے؟ یہ ضرور کہیں گے اللہ کی۔ کہو، پھر تم ہوش میں کیوں نہیں آتے؟ ان سے

پوچھو، ساتوں آسمانوں اور عرش عظیم کا مالک کون ہے؟ یہ ضرور کہیں گے اللہ
 کہو، پھر تم ڈرتے کیوں نہیں؟ ان سے کہو، بتاؤ اگر تم جانتے ہو کہ ہر چیز پر اقتدار
 کس کا ہے؟ اور کون ہے وہ جو پناہ دیتا ہے اور اس کے مقابلے میں کوئی پناہ نہیں
 دے سکتا؟ یہ ضرور کہیں گے کہ یہ بات تو اللہ ہی کے لیے ہے کہو، پھر کہاں سے
 تم کو دھوکا لگتا ہے؟ جو امر حق ہے وہ ہم ان کے سامنے لے آئے ہیں، اور کوئی
 شک نہیں کہ یہ لوگ جھوٹے ہیں۔ اللہ نے کسی کو اپنی اولاد نہیں بنایا ہے، اور
 کوئی دوسرا خدا اُس کے ساتھ نہیں ہے۔ اگر ایسا ہوتا تو ہر خدا اپنی خلق کو لے کر
 الگ ہو جاتا، اور پھر وہ ایک دوسرے پر چڑھ دوڑتے۔ پاک ہے اللہ ان باتوں سے
 جو یہ لوگ بناتے ہیں۔ کھلے اور چھپے کا جاننے والا، وہ بالآخر ہے اُس شرک سے جو
 یہ لوگ تجویز کر رہے ہیں۔

वह अल्लाह ही तो है जिसने तुम्हें सुनने और देखने की कुव्वतें दीं
 और सोचने को दिल दिए | मगर तुम लोग कम ही शुक्रगुज़ार होते हो
 | वही है जिसने तुम्हें ज़मीन में फैलाया, और उसी की तरफ़ तुम समेटे
 जाओगे | वही ज़िन्दगी बख़्शता है और मौत देता है | गर्दिशे-लैलो-नहार
 उसी के कब्ज़-कुदरत में है | क्या तुम्हारी समझ में यह बात नहीं
 आती? मगर ये लोग वही कुछ कहते हैं जो इनके पेशरौ कह चुके हैं |
 ये कहते हैं, “क्या जब हम मरकर मिट्टी हो जाएँगे और हड्डियों का

~~~~~

पंजर बनकर रह जाएँगे तो हमको फिर ज़िन्दा करके उठाया जाएगा?
 हमने भी ये वादे बहुत सुने हैं और हमसे पहले हमारे बाप-दादा भी
 सुनते रहे हैं | ये महज़ अफ़साना-हाए-पारीना हैं |” उनसे कहो, “बताओ
 अगर तुम जानते हो कि यह ज़मीन और इसकी सारी आबादी किसकी
 है?” ये ज़रूर कहेंगे, “अल्लाह की |” कहो, “फिर, तुम होश में क्यों नहीं
 आते?” इनसे पूछो, “सातों आसमानों और अर्श-अज़ीम का मालिक कौन
 है?” ये ज़रूर कहेंगे, “अल्लाह |” कहो, “फिर तुम डरते क्यों नहीं?” इनसे
 कहो, “बताओ अगर तुम जानते हो कि हर चीज़ पर इक़तिदार किसका
 है? और कौन है वह जो पनाह देता है और उसके मुक़ाबले में कोई
 पनाह नहीं दे सकता? ये ज़रूर कहेंगे कि यह बात तो अल्लाह ही के
 लिए है |” कहो, “फिर कहाँ से तुमको धोका लगता है?” जो अम्मे-हक़ है
 वह हम इनके सामने ले आए हैं और कोई शक नहीं कि ये लोग झूटे
 हैं | अल्लाह ने किसी को अपनी औलाद नहीं बनाया है, और कोई
 दूसरा खुदा उसके साथ नहीं है | अगर ऐसा होता तो हर खुदा अपनी
 खल्क को लेकर अलग हो जाता और फिर वे एक-दुसरे पर चढ़ दौड़ते
 | पाक है अल्लाह उन बातों से जो ये लोग बनाते हैं | खुले और छिपे
 का जाननेवाला, वह बालातर है उस शिर्क से जो ये लोग तजवीज़ कर
 रहे हैं |